

Những điểm nhấn về chính sách văn hóa trong Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc năm 2024

Chữ Thị Bích Thu^(*)

Nguyễn Diệu Hương^(**)

Tóm tắt: Kỳ họp Lưỡng hội (Hội nghị Chính trị Hiệp thương nhân dân - Chính hiệp và Đại hội đại biểu Nhân dân toàn quốc - Quốc hội) diễn ra vào tháng 3 hằng năm là một trong những sự kiện chính trị quan trọng nhất trong năm của Trung Quốc; đồng thời đây cũng có thể được coi là cơ hội để thế giới có cái nhìn tổng thể về tình hình chính trị và kinh tế - xã hội của quốc gia này. Kỳ họp Lưỡng hội năm 2024 cho thấy các mục tiêu phát triển kinh tế và chấn hưng đất nước của Trung Quốc vẫn là những nội dung then chốt. Đối với lĩnh vực văn hóa, trong bối cảnh cuộc đua công nghệ toàn cầu diễn ra mạnh mẽ, Chính phủ Trung Quốc nhấn mạnh tới chiến lược số hóa văn hóa, thúc đẩy quá trình ứng dụng khoa học công nghệ trong khai thác giá trị văn hóa, đồng thời nâng cao mức độ dịch vụ miễn phí tại các địa điểm văn hóa công cộng nhằm nâng cao chất lượng cuộc sống cho người dân. Bài viết phân tích những vấn đề nổi bật trong chính sách văn hóa mà Chính phủ Trung Quốc đề cập trong Báo cáo công tác năm 2024 và đưa ra một số dự báo về hướng phát triển văn hóa của quốc gia này trong thời gian tới.

Từ khóa: Kỳ họp Lưỡng hội, Báo cáo công tác của Chính phủ, Văn hóa, Số hóa văn hóa, Trung Quốc

Abstract: The Two Sessions (The Chinese People's Political Consultative Conference - CPPCC and the National People's Congress - National Assembly) held every March is, among others, the most critical political events of the year in China, which allows the world to grasp an overview of China's political and socio-economic situation. The 2024 Two Sessions shows that China's economic development and national rejuvenation goals remain key issues. In terms of culture, in the context of the strong global technology race, the Chinese Government emphasizes the strategy of cultural digitalization, promoting the application of science and technology in exploiting cultural values, while improving the level of free services at public cultural venues to improve the quality of life for the people. The article analyzes the outstanding issues in cultural policy mentioned in the 2024 Work Report and makes some forecasts about its cultural development direction in the coming time.

Keywords: The Two Sessions of China, Government Work Report, Culture, Cultural Digitalization, China

Ngày nhận bài: 26/6/2024; Ngày duyệt đăng: 25/10/2024

^(*) ThS. NCVC, Viện Nghiên cứu Trung Quốc, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam.

^(**) ThS. NCVC, Viện Thông tin Khoa học xã hội, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam;

Email: dieuhuong.vnctq.vn@gmail.com

1. Mở đầu

Năm 2024 đánh dấu kỷ niệm 75 năm thành lập nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa, cũng là năm quan trọng để Trung Quốc đạt được các mục tiêu đã đề ra trong Kế hoạch 5 năm lần thứ XIV (2021-2025). Báo cáo công tác của Chính phủ đã đánh giá toàn diện các mặt công tác trong năm 2023, đưa ra yêu cầu tổng thể, định hướng chính sách và các nhiệm vụ phát triển kinh tế, xã hội của Trung Quốc năm 2024. Trọng tâm phát triển văn hóa trong năm 2024 thống nhất với những mục tiêu tổng thể của quốc gia cũng như đường lối phát triển văn hóa trong những năm gần đây của Trung Quốc, đó là hoàn thành mục tiêu xây dựng cường quốc văn hóa xã hội chủ nghĩa (Xem: Tân Hoa Xã, 2024).

2. Nhận diện những điểm quan trọng trong chính sách văn hóa năm 2024 của Trung Quốc qua Báo cáo công tác của Chính phủ

Trong Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc năm 2024 (Tân Hoa Xã, 2024), lĩnh vực văn hóa không được trình bày thành mục riêng mà được lồng ghép

trong nhiệm vụ thứ 10 về “Bảo vệ và cải thiện hiệu quả sinh kế của người dân, củng cố và đổi mới quản lý xã hội”. Toàn văn Báo cáo đề cập 15 lần các từ khóa về văn hóa, thể hiện các nhiệm vụ trọng tâm đối với phát triển văn hóa năm 2024 của Trung Quốc, trong đó nổi lên 6 cụm từ đáng chú ý (Xem: Bảng 1).

2.1. Tư tưởng văn hóa Tập Cận Bình

Khi đề cập các vấn đề liên quan đến văn hóa, Báo cáo công tác của Chính phủ năm 2024 nêu lên trước tiên nhiệm vụ “nghiên cứu sâu và quán triệt thực hiện Tư tưởng văn hóa Tập Cận Bình”. Tư tưởng này được đưa ra lần đầu tiên tại Hội nghị toàn quốc về tuyên truyền, tư tưởng và văn hóa của Trung Quốc vào tháng 10/2023. Tư tưởng văn hóa Tập Cận Bình nêu rõ nội dung cơ bản của sự nghiệp xây dựng văn hóa của Trung Quốc trong thời đại mới, nhấn mạnh các nhiệm vụ “giữ vững tư tưởng và dư luận chính thống, tăng cường tuyên truyền thông tin tích cực, trọng tâm là củng cố niềm tin, nâng cao khả năng định hướng dư luận xã hội. Phổ biến rộng rãi các giá trị cốt lõi xã hội chủ nghĩa, đổi

Bảng 1: Đối chiếu các cụm từ then chốt về lĩnh vực văn hóa trong Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc năm 2023 và năm 2024

Năm 2023	Năm 2024
Chưa đề cập	1. Quán triệt tư tưởng văn hóa Tập Cận Bình
Chưa đề cập	2. Thúc đẩy chiến lược số hóa văn hóa quốc gia
Tăng cường xây dựng nội dung mạng	3. Hoàn thiện quản trị mạng toàn diện, bảo đảm lành mạnh văn hóa mạng
Triển khai mở cửa miễn phí các công trình văn hóa mang lại lợi ích cho người dân: thư viện, bảo tàng, nhà nghệ thuật...	4. Đổi mới và triển khai các công trình văn hóa mang lại lợi ích cho người dân, nâng cao chất lượng phục vụ, mở cửa miễn phí các công trình văn hóa công cộng
Phát huy văn hóa truyền thống ưu tú Trung Hoa, tăng cường bảo tồn và kế thừa di sản văn hóa	5. Triển khai Tổng điều tra di sản lần thứ IV, tăng cường tính hệ thống và sử dụng hợp lý di sản, thúc đẩy bảo tồn và phát huy di sản văn hóa phi vật thể
Nâng cao năng lực và hiệu quả truyền bá quốc tế	6. Tăng cường giao lưu nhân văn với các nước, nâng cao năng lực truyền bá quốc tế

Nguồn: Các tác giả tổng hợp từ Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc năm 2023 và năm 2024 (Xem: Tân Hoa Xã, năm 2023b và năm 2024).

mới trong xây dựng nền văn minh tinh thần. Thúc đẩy phát triển sự nghiệp văn hóa và công nghiệp văn hóa, bảo vệ và kế thừa văn hóa truyền thống của Trung Quốc. Tăng cường và cải thiện công tác tuyên truyền đối ngoại, nâng cao sức mạnh truyền thông và ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc” (Tân Hoa Xã, 2023b). Tư tưởng văn hóa Tập Cận Bình nhấn mạnh đến “hai sự kết hợp”, đó là kết hợp các nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Marx với thực tế cụ thể của Trung Quốc và văn hóa truyền thống Trung Hoa, với mục tiêu xây dựng một đất nước mạnh về văn hóa và củng cố nền văn minh hiện đại của dân tộc Trung Hoa. Tư tưởng văn hóa Tập Cận Bình được xem là sự tổng kết lý luận, kinh nghiệm thực tiễn xây dựng văn hóa của Trung Quốc trong thời đại mới (Khúc Thanh Sơn, 2024).

2.2. Chiến lược số hóa văn hóa quốc gia

Kỳ họp Thường hội của Trung Quốc năm 2024 cũng cho thấy lần đầu tiên “chiến lược số hóa văn hóa quốc gia” được đưa vào Báo cáo công tác của Chính phủ, thể hiện sự quyết tâm thực hiện chiến lược chuyển đổi số toàn diện của Chính phủ nước này¹. Tháng 5/2022, Trung Quốc ban hành “Ý kiến thúc đẩy thực hiện Chiến lược số hóa văn hóa quốc gia”, đánh dấu sự nâng tầm của số hóa văn hóa từ một dự án lên thành chiến lược quốc gia. Văn bản này xác định mục tiêu: “đến cuối giai đoạn Quy hoạch 5 năm lần thứ XIV, cơ sở hạ tầng kỹ thuật số và nền tảng dịch vụ văn hóa số sẽ cơ bản được hoàn thiện, hệ thống

cung cấp dịch vụ văn hóa tích hợp tương tác trực tuyến và ngoại tuyến và có phạm vi phủ sóng ba chiều sẽ được hình thành. Đến năm 2035, hệ thống dữ liệu lớn về văn hóa quốc gia sẽ được hình thành với khả năng liên kết nhanh, tìm kiếm hiệu quả và chia sẻ toàn diện, thể hiện một bức tranh toàn cảnh về văn hóa Trung Quốc” (Tân Hoa Xã, 2022a). Năm 2024, Trung Quốc tiếp tục nhấn mạnh tới việc thực hiện triệt để chiến lược số hóa văn hóa quốc gia, đẩy mạnh chuyển đổi số, xây dựng hệ thống dữ liệu lớn văn hóa quốc gia, hình thành cơ sở dữ liệu văn hóa Trung Quốc đáp ứng hiệu quả dịch vụ số cho xã hội, cộng đồng ở mọi lúc, mọi nơi, để người dân trong nước và nước ngoài cùng chia sẻ những thành tựu kỹ thuật số của văn hóa Trung Quốc. Thực tế, số hóa văn hóa đã mang lại nguồn tài nguyên văn hóa mới và trải nghiệm văn hóa chất lượng cao, đồng thời cũng tạo ra hình thức kinh doanh văn hóa mới, góp phần nâng cao sức hấp dẫn và lan tỏa của văn hóa Trung Quốc.

2.3. Quản trị mạng toàn diện

Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc các năm 2022 (Tân Hoa Xã, 2022b) và 2023 (Tân Hoa Xã, 2023b) đều đề xuất “tăng cường và đổi mới việc xây dựng không gian mạng”. Tuy nhiên, Báo cáo công tác của Chính phủ năm 2024 đã chuyển từ nhiệm vụ “xây dựng” sang “quản trị toàn diện” đối với không gian mạng, điều này cho thấy lĩnh vực nội dung mạng của Trung Quốc đang dần chuyển sang giai đoạn phát triển chất lượng cao, đặt ra yêu cầu cấp thiết đối với công tác quản trị mạng. Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình đã nhấn mạnh quan điểm coi trọng an ninh mạng, chỉ rõ: “Không gian mạng là ngôi nhà tinh thần chung của hàng trăm triệu người. Không gian mạng với bầu trời trong xanh và hệ sinh thái tốt sẽ mang lại lợi ích cho

¹ Năm 2023, Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc và Quốc Vụ viện Trung Quốc đã ban hành “Quy hoạch tổng thể xây dựng Trung Quốc kỹ thuật số”, trong đó nhấn mạnh: xây dựng Trung Quốc kỹ thuật số là động lực quan trọng để thúc đẩy hiện đại hóa kiểu Trung Quốc trong kỷ nguyên kỹ thuật số và hỗ trợ mạnh mẽ cho việc xây dựng các lợi thế cạnh tranh quốc gia mới (Xem: Tân Hoa Xã, 2023a).

người dân. Không gian mạng đầy khói bụi và có hệ sinh thái xuống cấp sẽ không phù hợp với lợi ích của nhân dân” (Dương Lực Quân, 2023). Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc năm 2024 nhấn mạnh nhiệm vụ cung cấp các sản phẩm văn hóa trực tuyến chất lượng cao, tích cực và lành mạnh. Trong thời đại ngày nay, Internet đã được tích hợp sâu rộng vào nhiều lĩnh vực kinh tế - xã hội, quản trị mạng đã trở thành một nội dung mới, lĩnh vực mới của quản trị quốc gia trong thời đại thông tin. Có thể nói, xây dựng không gian mạng trong sạch là mục tiêu quan trọng trong công tác quản lý mạng được nêu ra tại kỳ họp Thường hội năm 2024.

2.4. Nâng cao chất lượng phục vụ, mở cửa miễn phí các công trình văn hóa công cộng

Các dịch vụ văn hóa công cộng đóng vai trò quan trọng trong việc đáp ứng nhu cầu văn hóa tinh thần, bảo vệ các quyền và lợi ích văn hóa cơ bản của người dân, cũng là một bộ phận quan trọng cấu thành xã hội thịnh vượng mà Chính phủ Trung Quốc đề ra. Kể từ Đại hội XVIII Đảng Cộng sản Trung Quốc (năm 2012), Bộ Văn hóa và Du lịch nước này đã đẩy nhanh quá trình xây dựng hệ thống dịch vụ văn hóa công cộng hiện đại bao phủ khu vực thành thị và nông thôn với tiêu chí thuận tiện và hiệu quả, cơ bản và công bằng, để người dân được hưởng đời sống văn hóa tinh thần thực chất hơn, phong phú hơn và chất lượng cao hơn. Tính đến cuối năm 2020, cả nước có 3.212 thư viện công cộng, 618 phòng trưng bày nghệ thuật, 5.788 bảo tàng, 3.327 trung tâm văn hóa, hơn 40.000 trạm văn hóa và 575.400 trung tâm dịch vụ văn hóa toàn diện cấp thôn. Tất cả các thư viện công cộng, trung tâm văn hóa, trạm văn hóa, phòng trưng bày nghệ thuật và hơn 90% bảo tàng đã thực hiện mở cửa miễn

phí (Mạng tin tức Trung Quốc, 2021). Kỳ họp Thường hội năm 2024 tiếp tục đề cao tính sáng tạo trong xây dựng các dự án văn hóa mang lại lợi ích cho người dân. Lần đầu tiên trong Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc năm 2024, vấn đề “nâng cao chất lượng phục vụ, mở cửa miễn phí các công trình văn hóa công cộng” được đề xuất. Đây được xem là một trong những nhiệm vụ trọng tâm đặt ra cho ngành văn hóa trong năm 2024.

2.5. Tăng cường bảo tồn và kế thừa di sản văn hóa

Nếu Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc năm 2023 mới chỉ đề xuất “Phát huy văn hóa truyền thống ưu tú Trung Hoa, tăng cường bảo tồn và kế thừa di sản văn hóa”, thì đến Báo cáo công tác của Chính phủ năm 2024, các yêu cầu nhiệm vụ đối với lĩnh vực văn hóa đã được nêu chi tiết hơn, đó là: “thực hiện Tổng điều tra di tích văn hóa quốc gia lần thứ IV và tăng cường bảo vệ có hệ thống và sử dụng hợp lý các di tích văn hóa”; đồng thời, đề xuất “thúc đẩy việc bảo vệ và kế thừa di sản văn hóa phi vật thể”. Tính đến nay, Trung Quốc có 57 di sản thế giới và hơn 760.000 di tích văn hóa, trong đó có 5.058 di tích văn hóa trọng điểm quốc gia, 6.565 bảo tàng đã đăng ký trên toàn quốc và 108 triệu hiện vật văn hóa thuộc sở hữu nhà nước. Các luật và quy định về bảo vệ di tích văn hóa của Trung Quốc liên tục được hoàn thiện với hơn 200 luật và quy định địa phương đã được ban hành (Tin tức CCTV, 2023). Tháng 10/2023, Quốc Vụ viện Trung Quốc ra thông báo về việc thực hiện Tổng điều tra di tích văn hóa quốc gia lần thứ IV. Cuộc điều tra này sẽ được tiến hành theo ba giai đoạn, bắt đầu từ tháng 11/2023 và kết thúc vào tháng 6/2026. Giai đoạn đầu của cuộc tổng điều tra diễn ra từ tháng 11/2023 đến tháng 4/2024, nhiệm vụ chính là thành

lập các cơ sở điều tra các cấp, xác định tiêu chuẩn, định mức kỹ thuật, xây dựng hệ thống tổng điều tra. Giai đoạn 2 diễn ra từ tháng 5/2024 đến tháng 5/2025, nhiệm vụ chính là thực hiện khảo sát di tích văn hóa tại các đơn vị cơ bản. Giai đoạn 3 được dự kiến bắt đầu từ tháng 6/2025 đến tháng 6/2026, nhiệm vụ chính là xác định, đăng ký, công bố di tích văn hóa theo quy định của pháp luật, xây dựng Danh mục tổng hợp quốc gia về tài nguyên di tích văn hóa, từng bước tiếp nhận, công bố kết quả tổng điều tra đến công chúng (Quốc Vụ viện Trung Quốc, 2023). Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc năm 2024 cũng cho thấy, lần đầu tiên công tác “bảo vệ và kế thừa di sản văn hóa phi vật thể” được liệt kê là một hạng mục công trình trọng điểm của năm. Trong thời đại truyền thông đa phương tiện, việc kết hợp được thế mạnh của truyền thông để hỗ trợ tuyên truyền, quảng bá, phát huy giá trị di sản văn hóa là biện pháp hữu hiệu thu hút sự quan tâm của cộng đồng đối với giá trị di sản văn hóa, bảo vệ di sản trước thách thức của quá trình hội nhập. Thông qua sự trợ giúp của các phương tiện kỹ thuật số, di sản phi vật thể được tích hợp với các ngành thủ công mỹ nghệ, thời trang, du lịch..., dần thu hút được sự quan tâm, yêu thích của người dân, đặc biệt là giới trẻ, tạo nên môi trường sinh thái tốt cho việc bảo vệ và kế thừa di sản văn hóa phi vật thể tại Trung Quốc.

2.6. Tăng cường giao lưu nhân văn với các nước

Một trong những chuyển biến ở nội dung liên quan đến lĩnh vực văn hóa đối ngoại trong Báo cáo công tác của Chính phủ năm 2024 là Trung Quốc nhấn mạnh đến hoạt động giao lưu nhân văn. Phát triển sâu rộng các hình thức hoạt động giao lưu nhân dân, xây dựng một nền tảng cởi mở và toàn diện cho đối thoại giữa các nền văn

minh của các quốc gia trên thế giới. Thông qua trao đổi và học hỏi lẫn nhau giữa nhân dân các nước để lan tỏa *Sáng kiến Văn minh toàn cầu*¹, đồng thời giới thiệu và quảng bá nền văn hóa đặc sắc Trung Hoa. Trước đây, Trung Quốc chủ yếu nhấn mạnh việc “đi ra ngoài”, lan tỏa văn hóa Trung Quốc ra thế giới, đến nay, quốc gia này nhấn mạnh tới hoạt động giao lưu nhân văn, thu hút bạn bè thế giới đến Trung Quốc để trải nghiệm thực tiễn cuộc sống xã hội nước này, cảm nhận thành quả của công cuộc hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa và sức hấp dẫn độc đáo của nền văn minh Trung Hoa. Trong bối cảnh các quốc gia trên thế giới đang đối mặt với những thách thức chung trên con đường tìm kiếm hòa bình và phát triển thì việc kêu gọi đoàn kết, hợp tác và đối thoại ngày càng trở nên cấp thiết nhằm đẩy mạnh giao lưu giữa các nền văn minh để kết nối người với người gần gũi hơn. *Sáng kiến Văn minh toàn cầu* được xem là một nỗ lực nữa của Trung Quốc trong việc thúc đẩy hợp tác quốc tế ở cấp độ toàn cầu.

3. Một vài đánh giá và dự báo

Kỳ họp Luồng hội của Trung Quốc năm 2024 đã thông qua nhiều báo cáo và quyết sách quan trọng đối với định hướng phát triển của nước này trong năm 2024, đồng thời đề ra chiến lược phát triển dài hạn trong tương lai. Lĩnh vực văn hóa Trung

¹ Ngày 15/3/2023, Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Trung Quốc Tập Cận Bình đã đề xuất *Sáng kiến Văn minh toàn cầu* trong cuộc Đối thoại cấp cao giữa Đảng Cộng sản Trung Quốc và các chính đảng trên thế giới. *Sáng kiến Văn minh toàn cầu* là sáng kiến toàn cầu thứ ba, sau *Sáng kiến Phát triển toàn cầu* (tháng 9/2021) và *Sáng kiến An ninh toàn cầu* (tháng 4/2022). Sáng kiến này nhấn mạnh tôn trọng sự đa dạng của các nền văn minh thế giới, phát huy các giá trị chung của nhân loại, tôn trọng sự kế thừa và đổi mới của các nền văn minh, tăng cường giao lưu và hợp tác nhân văn quốc tế (Xem: Chu Trọng Bác, 2023).

Quốc cũng đặt ra sứ mệnh mới, đó là tiếp tục đi theo con đường phát triển văn hóa, xã hội chủ nghĩa đặc sắc Trung Quốc, nâng cao sự tự tin về văn hóa, tăng cường đổi mới và sáng tạo để củng cố sức mạnh văn hóa và xây dựng nền văn minh hiện đại.

- Về lĩnh vực văn hóa tư tưởng, tiếp tục quán triệt Tư tưởng Tập Cận Bình về chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới, Báo cáo công tác của Chính phủ năm 2024 đề xuất nghiên cứu kỹ và thực hiện Tư tưởng văn hóa Tập Cận Bình. Tư tưởng này được xem là lý luận về kinh nghiệm thực tiễn lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc trong xây dựng văn hóa thời kỳ mới. Công tác văn hóa tư tưởng luôn là một trong những nội dung quan trọng trong quá trình phát triển của văn hóa Trung Quốc. Kể từ Đại hội XIX Đảng Cộng sản Trung Quốc (năm 2017), ưu tiên hàng đầu trong công tác tuyên truyền văn hóa tư tưởng của Trung Quốc là phổ biến Tư tưởng Tập Cận Bình, xây dựng các trung tâm truyền thông quảng bá tư tưởng này, đồng thời biên tập và xuất bản các ấn phẩm có liên quan, như: bộ sách *Tập Cận Bình nói về quản trị quốc gia*, *Cương yếu học tập Tư tưởng Tập Cận Bình về chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới*, *Đối thoại về việc học tập Tư tưởng Tập Cận Bình về chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc thời đại mới...*, qua đó các giá trị cốt lõi của chủ nghĩa xã hội và văn hóa truyền thống tốt đẹp của Trung Quốc được phổ biến rộng rãi, sự thống nhất tư tưởng của toàn Đảng và toàn xã hội được củng cố.

Hiện nay, bối cảnh hội nhập quốc tế diễn ra ngày càng sâu rộng đã đem đến cả cơ hội và thách thức đối với quá trình cải cách và phát triển cũng như sự nghiệp phát triển văn hóa tại Trung Quốc, vì vậy, giữ vững ổn định trong nước để phát triển được

xem là yếu tố đặc biệt quan trọng. Tại kỳ họp Thường hội năm 2024, Trung Quốc tiếp tục nhấn mạnh việc tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác tuyên truyền, tư tưởng và công tác văn hóa. Theo đó, tăng cường và nâng cao sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thông tin tuyên truyền là bảo đảm cơ bản để công tác thông tin và dư luận xã hội phát triển thông suốt, lành mạnh, nhanh chóng tiến tới hoàn thành mục tiêu xây dựng cường quốc văn hóa xã hội chủ nghĩa.

- Xu hướng ứng dụng khoa học công nghệ trong việc nâng cao giá trị văn hóa đang phát triển nhanh chóng tại Trung Quốc. Xu hướng này một phần đến từ sự phát triển về khoa học kỹ thuật của Trung Quốc trong những năm gần đây đã tạo ra nền tảng để đẩy nhanh quá trình ứng dụng các thành tựu số trong các ngành nghề kinh tế. Đồng thời, xu hướng này cũng đến từ chiến lược số hóa các giá trị văn hóa của Trung Quốc được Chính phủ nước này nêu ra từ năm 2022. Ngoài ra, việc người dân đẩy mạnh tiêu dùng văn hóa thông qua mạng Internet cũng là động lực thúc đẩy nhanh quá trình ứng dụng khoa học công nghệ ở Trung Quốc. Các ngành công nghiệp văn hóa kỹ thuật số như trò chơi trực tuyến, văn học trực tuyến và video trực tuyến đã vượt qua rào cản về thời gian, không gian và ngôn ngữ trở thành cánh cửa mới lan tỏa những thành tựu phát triển văn minh của Trung Quốc ra nước ngoài, góp phần gia tăng ảnh hưởng của văn hóa Trung Hoa. Theo “Báo cáo nghiên cứu trò chơi Trung Quốc tại nước ngoài năm 2023”, doanh thu của các trò chơi Trung Quốc tại thị trường nước ngoài vào năm 2023 đạt khoảng 117,516 tỷ Nhân dân tệ, chủ yếu tập trung ở Mỹ, Nhật Bản, Hàn Quốc, Đức... Trong số đó, thị trường Mỹ, Nhật Bản và Hàn Quốc chiếm hơn

một nửa doanh thu (Dẫn theo: Tích hợp văn hóa, 2024). Bên cạnh đó, các bảo tàng tại Trung Quốc cũng đang nổi lên xu hướng sử dụng khoa học công nghệ để bảo tồn và khai thác giá trị của di sản. Năm 2022, Trung Quốc ra mắt ứng dụng “Đám mây Tử Cầm Thành” với sự trợ giúp của Internet, số hóa, truyền thông đa phương tiện... nhằm tái tạo nghệ thuật thư pháp, hội họa, kiến trúc cổ và cuộc sống trong cung điện xưa. Ứng dụng này kết hợp chặt chẽ công nghệ kỹ thuật số với giáo dục văn hóa truyền thống để cung cấp cho khán giả kiến thức chuyên sâu về văn hóa truyền thống Trung Quốc. Từ đầu năm 2023, dưới sự chỉ đạo của Cục Quản lý Di sản Văn hóa, Viện Nghiên cứu Đôn Hoàng đã phối hợp với tập đoàn Tencent nghiên cứu phát triển dự án “Hang động kỹ thuật số”. Ngày 18/4/2023, Bảo tàng “Hang động kỹ thuật số Đôn Hoàng” đã chính thức ra mắt, tái hiện một cách sinh động khung cảnh lịch sử của hệ thống hang động Đôn Hoàng với hơn 60.000 hiện vật văn hóa quý giá¹. Người xem có thể cảm nhận một cách trực quan giá trị và sự quyến rũ của văn hóa và nghệ thuật Đôn Hoàng, vượt qua thời gian và không gian lịch sử, đặt mình trong đó, tận mắt chứng kiến sự thay đổi bộ mặt của hang động Tây Tạng từ cuối thời nhà Đường đến cuối triều đại nhà Thanh. Như vậy, sự kết hợp giữa văn hóa và khoa học công nghệ đã thúc đẩy mạnh mẽ sự chuyển đổi sáng tạo của tài nguyên văn hóa, không ngừng nâng cao sức lan tỏa, sức hấp dẫn của văn hóa truyền thống Trung Hoa.

- Về lĩnh vực văn hóa đối ngoại, Trung Quốc tiếp tục coi văn hóa là phương thức

gia tăng sức mạnh mềm. Từ *Sáng kiến Văn minh toàn cầu* (ngày 15/3/2023) đến việc thành lập Liên minh Bảo tồn Di sản văn hóa châu Á (ngày 25/4/2023) hay hàng loạt sự kiện kết nối các nước trong tuyến Vành đai, Con đường (BRI) nhân sự kiện 10 năm Sáng kiến BRI (2014-2024) đều cho thấy xu hướng sử dụng nội hàm văn hóa - văn minh để chuyển tải hình ảnh Trung Quốc như một cường quốc mới có trách nhiệm trên thế giới. Nếu như Mỹ và một số nước khác trong khu vực tập trung gia tăng ảnh hưởng về giá trị văn hóa đương đại, thì Trung Quốc lại nhấn mạnh giá trị văn hóa truyền thống. Thông qua chủ đề văn minh Trung Hoa, Bắc Kinh muốn truyền tải các quan điểm lý luận và quảng bá cho mô hình “hiện đại hóa kiểu Trung Quốc” ra thế giới. Trong Báo cáo Đại hội XX Đảng Cộng sản Trung Quốc (năm 2022), Tổng Bí thư Tập Cận Bình đã nêu ra 5 khía cạnh của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc, đó là: hiện đại hóa dân số không lồ, hiện đại hóa đem lại sự thịnh vượng chung cho tất cả mọi người, hiện đại hóa hài hòa giữa nền văn minh vật chất và văn minh tinh thần, hiện đại hóa sự chung sống hài hòa giữa con người và thiên nhiên, hiện đại hóa theo con đường phát triển hòa bình thúc đẩy xây dựng một cộng đồng với tương lai chung cho nhân loại (Trần Lý, 2023). Có thể nói, lý thuyết và thực tiễn “hiện đại hóa kiểu Trung Quốc” đã cung cấp một lựa chọn mới cho những quốc gia muốn tăng tốc phát triển tham khảo để tìm kiếm con đường hiện đại hóa phù hợp với điều kiện của mình.

4. Kết luận

Kỳ họp Lưỡng hội năm 2024 đã phản ánh một số nội dung mới về văn hóa đáng chú ý, đó là Trung Quốc sẽ tập trung vào chiến lược số hóa văn hóa, thúc đẩy quá trình ứng dụng khoa học kỹ thuật trong

¹ Người xem có thể đăng nhập để trải nghiệm “Hang động kỹ thuật số” thông qua chương trình “Du lịch Đôn Hoàng” hoặc trang web chính thức của “Đôn Hoàng kỹ thuật số” tại trang: <https://www.e-dunhuang.com>

khai thác giá trị văn hóa, đồng thời mở rộng vai trò và nâng cao chất lượng phục vụ, mở cửa miễn phí của các công trình văn hóa công cộng nhằm phục vụ tốt hơn nhu cầu hưởng thụ văn hóa của người dân. Đối với hoạt động văn hóa đối ngoại trong năm 2024, Trung Quốc sẽ tập trung tăng cường quảng bá quốc tế nhằm thu hút sự chú ý của thế giới về mô hình hiện đại hóa xã hội chủ nghĩa. Giao lưu nhân văn được xem là động lực kích thích sức sống, sức lan tỏa của văn hóa Trung Hoa, qua đó góp phần nâng cao hơn nữa vị thế và tầm ảnh hưởng quốc tế của Trung Quốc trên toàn cầu □

Tài liệu tham khảo (tiếng Trung)

1. Chu Trọng Bác (2023), “Sáng kiến Văn minh toàn cầu: Nguồn gốc, nội hàm và thực tiễn Trung Quốc”, *Nghiên cứu vấn đề quốc tế*, số 5, tr. 22 -29.
2. Trần Lý (2023), “Hiểu sâu sắc và nắm bắt ý nghĩa khoa học, bản chất cốt lõi và yêu cầu thực tiễn của hiện đại hóa kiểu Trung Quốc”, *Mạng Lý luận Trung Quốc*, http://www.qstheory.cn/2023-07/18/c_1129755761.htm
3. Mạng tin tức Trung Quốc (2021), *Tất cả các thư viện công cộng và hơn 90% bảo tàng trong cả nước đều mở cửa miễn phí cho công chúng*, <https://www.chinanews.com.cn/gn/2021/08-27/9552701.shtml>
4. Dương Lực Quân (2023), *Cải thiện hệ thống quản trị toàn diện để tạo ra hệ sinh thái mạng tốt*, http://www.qstheory.cn/dukan/hqwg/2023-01/12/c_1129277578.htm
5. Quốc Vụ viện Trung Quốc (2023), *Thông tư về việc phát động cuộc tổng điều tra di tích văn hóa quốc gia lần thứ IV*, https://www.gov.cn/zhengce/content/202310/content_6912287.htm
6. Khúc Thanh Sơn (2024), “Học tập tư tưởng văn hóa của Tập Cận Bình”, *Mạng Lý luận Trung Quốc*, http://www.qstheory.cn/2024-01/09/c_1130056001.htm
7. Tân Hoa Xã (2022a), *Ý kiến thúc đẩy thực hiện Chiến lược số hóa văn hóa quốc gia*, https://www.gov.cn/xinwen/2022-05/22/content_5691759.htm
8. Tân Hoa Xã (2022b), *Báo cáo công tác của Chính phủ*, http://www.news.cn/politics/2022-03/12/c_1128464987.htm
9. Tân Hoa Xã (2023a), *Quy hoạch tổng thể xây dựng Trung Quốc số*, https://www.gov.cn/zhengce/2023-02/27/content_5743484.htm
10. Tân Hoa Xã (2023b), *Báo cáo công tác của Chính phủ*, http://www.news.cn/2023-03/14/c_1129432017.htm
11. Tân Hoa Xã (2024), *Báo cáo công tác của Chính phủ*, https://www.gov.cn/yaowen/liebiao/202403/content_6939153.htm
12. Tích hợp văn hóa (2024), *Báo cáo công tác của Chính phủ Trung Quốc năm 2024 đã chính thức được công bố, xem xét 7 hướng chính cho sự phát triển trong tương lai của ngành công nghiệp văn hóa*, <https://www.163.com/dy/article/ISJVII2S053873HW.html>
13. Tin tức CCTV (2023), *Cục Di sản Văn hóa: Hiện nay, Trung Quốc có 57 di sản thế giới và hơn 760.000 di tích văn hóa*, <https://news.cctv.com/2023/10/30/RTITkJI9XSviXkm27AOfvXj231030.shtml>